

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 19Co/52/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3713203747
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 02. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Beáta Čupková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2016:3713203747.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Beáty Čupkovej a sudcov JUDr. Viery Škultétyovej a JUDr. Aleny Záhumenskej v právnej veci navrhovateľa R., v konaní zastúpeného Y. proti odporcovi Q., o zaplatenie 510 Eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica, č.k. 7C/141/2013-70 zo dňa 05. decembra 2014, takto

rozhodol:

Odvolací súd p r i p ú š ť a späťvzatie návrhu v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne v časti uplatneného zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne, v tejto časti rozsudok súdu prvého stupňa z r u š u j e a konanie z a s t a v u j e a v zostávajúcej zamietajúcej časti rozsudok súdu prvého stupňa p o t v r d z u j e .

Odporcovi sa náhrada trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

o d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom zamietol v celom rozsahu návrh, ktorým sa navrhovateľ ako majiteľ zmenky nadobudnutej indosamentom od spoločnosti O., s.r.o. domáhal voči odporcovi zaplatenia sumy 510 Eur spolu so zmenkovým úrokom vo výške 0,25 % denne zo sumy 510 Eur od 20.07.2009 do zaplatenia a úrokom z omeškania vo výške 6 % ročne zo sumy 510 Eur od 24.11.2009 do zaplatenia a zmenkovej odmeny 1/3 % zmenkovej sumy, teda 1,70 Eur. Návrh bol uplatnený procesným postupom podľa Nariadenia (ES) č. 861/2007 zo dňa 11.07.2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len Nariadenie). Svoje zamietavé rozhodnutie odôvodnil súd prvého stupňa zistením, že zmenka má pôvod v spotrebiteľskom vzťahu (§ 52 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka), vychádza z dohody o vyplnení zmenky, ktorá bola neprijateľnou podmienkou (§ 53 ods. 4 písm. i), k), o) Občianskeho zákonníka) úverovej zmluvy medzi spoločnosťou O., s.r.o. a odporcom, a teda dojednaním neplatným (§ 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka). Povahu dohody o vyplnení zmenky ako neprijateľnej podmienky odvodil súd prvého stupňa zo skutkových zistení získaných vykonaným dokazovaním. Na základe ustanovenia čl. 5 bod 1 Nariadenia rozhodol vo veci bez pojednávania napadnutým rozsudkom, ktorý verejne vyhlásil.

Proti tomuto rozsudku súdu prvého stupňa podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ, ktorý žiadal napadnuté rozhodnutie zmeniť a návrhu vyhovieť. Uvedol, že odporca nedoručil prvostupňovému súdu odpoveď (čl. 5 ods. 3 alebo 6 Nariadenia), no prvostupňový súd napriek tomu nevyhovel návrhu, čo je v rozpore s čl. 7 ods. 3 Nariadenia, podľa ktorého, ak sa súdu nedoručí odpoveď dotknutej strany v stanovenej lehote, súd vydá rozsudok, ktorým rozhodne o pohľadávke alebo protipohľadávke. Prvostupňový súd vykonal dokazovanie nad rámec oboznámenia predloženej zmenky a toto ďalšie dokazovanie vykonal bez návrhu účastníkov, pričom neboli splnené podmienky ustanovenia § 120 ods. 1 posledná veta O.s.p. pre výnimočné vykonanie nenavrhovaných dôkazov. Toto dokazovanie navyše vykonal súd prvého stupňa výlučne na ťarchu navrhovateľa iba preto, aby získal pre seba

dostatočný podklad na zamietnutie návrhu. Došlo tak k porušeniu práva navrhovateľa na spravodlivý súdny proces garantovaný v č. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Vo veci bolo pritom možné rozhodnúť len na základe predloženej zmenky, z ktorej uplatnené právo vyplýva bez ďalšieho vzhľadom na jej povahu cenného papiera. Pre neexistenciu obrany zo strany odporcu bol tak okresný súd dokonca povinný urobiť a nemohol neexistenciu tvrdení odporcu nahradiť vlastným postupom, pretože tým porušil zásadu kontradiktórnosti súdneho konania. Prvostupňový súd tiež vôbec neuviedol dôvody vykonania iných ako navrhovaných dôkazov. Poukázal na to, že je majiteľom platnej zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu. Nemá, a na uplatnenie práva zo zmenky ani nepotrebuje mať, žiadne iné informácie, či dokumenty súvisiace s inými vzťahmi medzi pôvodným vlastníkom zmenky a jej vystaviteľom. Závazok zo zmenky je samostatným abstraktným záväzkom a nemožno ho podmieňovať inými skutočnosťami ako sú uvedené na zmenke. Toto prvostupňový súd ignoroval a ustanovenia zákona zmenkového a šekového č. 191/1950 Sb. (ďalej len ZZŠ) neaplikoval a nezaoberal sa tak vôbec predmetom sporu. Predovšetkým ignoroval § 17 ZZŠ, podľa ktorého, kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem, ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. V zmenkových vzťahoch tak odporca nie je oprávnený vznášať voči majiteľovi zmenky tzv. kauzálne námietky z vlastných vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Ak táto obrana nie je dovolená odporcovi, o to menej môže vzísť priamo zo strany súdu. Kauzálne námietky vo všeobecnosti nemôžu byť vznesené zo strany súdu, pretože majú hmotnoprávny charakter a zo strany súdu tak dochádza k porušeniu rovnosti strán sporu. Pre uvedené dôvody tak súd prvého stupňa nemohol vôbec vychádzať z kauzálnych námietok, a pokiaľ na ich základe prijal záver o neplatnosti zmenky, resp. neopodstatnenosti uplatnenej pohľadávky a neprípustnosti návrhu, nie je tento jeho záver správny. Podľa čl. 4 Nariadenia je pohľadávka neopodstatnená a návrh neprípustný výlučne z dôvodov tam uvedených, pričom ani jeden z nich neprichádza v danom prípade do úvahy. Vychádzajúc z rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 22.08.2002, sp. zn. 25Cdo/1839/2000 mal navrhovateľ za to, že zmenkový záväzok je úplne samostatný a od záväzku, ktorý bol dôvodom jeho vzniku oddelený. Ani pri zabezpečovacej zmenke tak nie je daná jej akcesorická povaha k inému záväzku. Zmenkový záväzok je priamy, bezpodmienečný, nesporný, abstraktný, samostatný a celkom nezávislý aj od zabezpečovanej pohľadávky. Napadnuté rozhodnutie považoval navrhovateľ ďalej aj za prekvapivé, a tým spôsobujúce odňatie možnosti konať pred súdom, pretože súd prvého stupňa vychádzal zo zistenia, že odporcovi bol poskytnutý spotrebiteľský úver, i keď túto skutočnosť v konaní nikto netvrdil, ani nepreukázal. Navrhovateľ napokon poukázal na to, že nebol správny záver súdu prvého stupňa o neprijateľnosti dohody o vyplňovacom práve, pretože samotný zákon o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z. z. pripúšťal vystavenie blankozmenky na zabezpečenie spotrebiteľského úveru. Na podporu svojich tvrdení citoval rozhodnutie Krajského súdu v Prešove a Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktoré v obdobných veciach prijali závery v prospech odvolacích tvrdení navrhovateľa a konštatovali dôvodnosť obdobných návrhov navrhovateľa. Uvedené dôvody odvolania navrhovateľ právne kvalifikoval podľa ustanovení § 205 ods. 2 písm. b) O.s.p. (iná vada s následkom nesprávneho rozhodnutia vo veci), § 205 ods. 2 písm. a) O.s.p. v spojení s § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. (odňatie možnosti konať pred súdom) a § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p. (nesprávne právne posúdenie veci).

Odporca sa k odvolaniu nevyjadril.

V odvolacom konaní navrhovateľ zobral návrh na začatie konania čiastočne späť, a to v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne v časti uplatneného zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne, čím navrhovateľ v tomto konaní uplatňuje len zmenkový úrok vo výške 0,06 % denne.

Odvolací súd vyzval odporcu, aby sa písomne vyjadril, či súhlasí s čiastočným späťvzatím návrhu. Odporca na výzvu písomne oznámil, že s čiastočným späťvzatím súhlasí.

Odvolací súd preskúmal vec v zmysle § 212 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné. Rozhodol tak bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p., pričom pred rozhodnutím podľa § 213 ods. 2 O.s.p. upovedomil účastníkov konania o možnom použití doposiaľ neaplikovaných ustanovení právneho predpisu (čl. I § 11 ods. 1 a 2 a čl. I § 17 ZZŠ) a umožnil im vyjadriť sa k nemu.

Navrhovateľ má v občianskom súdnom konaní dispozičné oprávnenie, ktoré mu umožňuje disponovať s konaním alebo jeho predmetom. Dispozícia s konaním je aj späťvzatie návrhu na začatie konania. Ide o procesný úkon voči súdu, ktorým prejavuje vôľu, aby súd vo veci nekonal a meritórne o veci nerozhodoval. Uplatnený nárok však späťvzatím návrhu nezaniká a možno ho uplatniť znova (R 54/1992). Ak účastník vezme späť svoj návrh na začatie konania, keď už rozhodol súd prvého stupňa, ale jeho rozhodnutie nie je dosiaľ právoplatné, čo je i prípad v danej veci, koná odvolací súd podľa § 208 O.s.p.

Podľa 208 O.s.p., ak je návrh na začatie konania vzatý späť, keď už rozhodol súd prvého stupňa, ale jeho rozhodnutie nie je dosiaľ právoplatné, odvolací súd rozhodne o pripustení späťvzatia. Súd späťvzatie nepripustí, ak druhý účastník s tým nesúhlasí. Ak späťvzatie pripustí, odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvého stupňa a konanie zastaví.

V zmysle citovaného zákonného ustanovenia, keď navrhovateľ vzal svoj návrh na začatie konania čiastočne späť a odporca proti späťvzatiu nemal námietky, odvolací súd pripustil späťvzatie návrhu v rozsahu zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne v časti uplatneného zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne, v tejto časti rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie zastavil.

Pokiaľ ide o zostávajúcu časť zamietajúceho rozsudku, odvolací súd konštatuje že odporca nevzniesol kauzálne námietky voči uplatnenému zmenkovému nároku. Súčasne je zo spisu zrejmé, že úverovú zmluvu a všeobecné obchodné podmienky, ktoré pre potreby rozhodnutia vykonal ako dôkaz súd prvého stupňa, nenavrhol ako dôkaz žiaden z účastníkov konania. Súd prvého stupňa obstaral tieto listiny z vlastnej iniciatívy z ním vedeného exekučného spisu, ktorý si za tým účelom pripojil. Pred rozhodnutím vo veci upovedomil účastníkov, že tieto dôkazy mieni vykonať k zisteniu okolností kauzy zmenky, listiny im zaslal a poskytol im primeranú lehotu na vyjadrenie sa k týmto dôkazom.

Jedna zo zásadných odvolacích námietok navrhovateľa tkvie v tom, že použitý procesný predpis, v tomto prípade Nariadenie, neumožňuje súdu za určitých procesných okolností (navrhovateľ uvádza nevyjadrenie sa odporcu stanoveným postupom) rozhodnúť inak ako vyhovujúcim rozhodnutím. Tento názor navrhovateľa je principiálne nesprávny. I keď vo všeobecnosti súčasné procesné predpisy civilného sporového konania prenechávajú do značnej miery smerovanie konania v dispozícii účastníka konania (zvyšujúci sa dôraz na dispozičnosť a kontradiktórnosť konania), súd nie je a nemôže sa stať iba automat na vytvorenie exekučného titulu vychádzajúcim iba z formálnych náležitostí podkladov rozhodnutia. V akokoľvek formalizovanom procesnom postupe musí súd dbať, aby neprestal byť orgánom ochrany práv. Ani náležitý procesný postup tak nemôže za žiadnych okolností viesť k vydaniu rozhodnutia, ktoré by učinilo vykonateľným nárok založený na takých excesoch, ako je zjavná absolútna neplatnosť právneho úkonu, zneužitie práva, šikanózny výkon práva a podobne. To neznamena, že by zodpovednosť za výsledok sporu nemala byť zásadne na účastníkovi a ani to, že by súd mal nahrádzať jeho pasivitu. Je však potrebné vnímať hranicu, po ktorú môže byť nepriaznivý výsledok sporu odôvodniteľný prístupom účastníka k uplatneniu svojich práv v konaní, ale za ktorou je súd povinný zamedziť tomu, aby svojou autoritou aproboval nežiaduce použitie práva. Toto postavenie súdu ako živého posudzovateľa a nie iba automatu na rozhodnutia je nevyhnutným atribútom právneho štátu a spravidla je vyjadrené v ustanoveniach procesných predpisov stanovujúcich ich základné princípy vychádzajúce z hodnotových základov spoločnosti. V prípade Nariadenia je to jednoduchý odkaz na spravodlivosť ako vodiaci princíp, na ktorý priamo odkazuje v bode 1 preambuly. Nebolo by bolo možné považovať za spravodlivé také rozhodnutie, ktoré by súd vydal napriek závažným principiálnym pochybnostiam o dôvodnosti uplatneného nároku iba preto, že bol dodržaný procesný postup, ktorý sám o sebe dovoľuje uplatnenému nároku vyhovieť. Vzhľadom na to bol súd prvého stupňa aj v procese podľa Nariadenia oprávnený rozhodnúť inak ako vyhovením návrhu, a to aj za situácie absentujúceho vyjadrenia odporcu k návrhu a bol oprávnený aj na vykonanie nenavrhaných dôkazov, pretože boli nevyhnutné pre také rozhodnutie vo veci, ktoré zabránilo aprobovaniu zjavne neprimeraného použitia zmenky. Nebolo možné ponechať bez povšimnutia, že samotná listina navrhovateľom predloženej zmenky obsahuje údaje, z ktorých vznikajú závažné pochybnosti o kvalite kauzálneho vzťahu zmenky, a teda aj pochybnosti, či predložená zmenka, i keď platná, odporkyňu skutočne zaväzuje k plneniu na jej základe. Je nepochybné, že zmenka bola vydaná na rad spoločnosti O., s.r.o., o ktorej je z verejného registra (obchodný register) zrejmé, že je poskytovateľom úverov, a že nie je bankou. Súčasne zmenka obsahuje údaj „číslo zmluvy“ s viacmiestnym číselným údajom, javí sa vystavená v sérii viacerých typovo totožných zmienok s predtlačeným remitentom v osobe spoločnosti O., s.r.o., predtlačeným zmenkovým

úrokom 0,25 % denne (91,25 % ročne) a súčasne v predtlačí predpokladá rozlišovanie, či je vystaviteľom fyzická osoba nepodnikateľ alebo živnostník (alternatívne uvádza obsah koloniiek ako napríklad rodné číslo/IČO a podobne). Zo samotného obsahu zmenky sa s vysokou pravdepodobnosťou javí, že zmenka sa týka spotrebiteľského vzťahu (§ 52 Občianskeho zákonníka). S uvedenou sumou znalostí získaných zo samotnej zmenky a obchodného registra je potrebné akceptovať danosť objektívnych významných pochybností súdu o použití zmenky v súlade s právom. Odstránenie týchto pochybností bolo nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Preto bol súd prvého stupňa oprávnený vykonať za účelom odstránenia uvedených pochybností ďalšie dokazovanie, a to na základe ustanovenia § 120 ods. 1 in fine O.s.p. Toto ďalšie dokazovanie však nevykonával na preukázanie tvrdení, ktoré by boli neprípustne odvodzované súdom bez ich pôvodu od účastníkov, ale iba na odstránenie pochybností vyplývajúcich priamo z najvýznamnejšieho dôkazu predloženého navrhovateľom, teda zo zmenky.

Uvedený postup súdu prvého stupňa je v súlade so stanoviskom, ktoré vyplynulo zo spoločného zasadnutia občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20.10.2015, podľa ktorého v prípade ak z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcejmu súdu súvislosť s nekalou povahou, či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offo povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

Súčasne spôsob vykonania dokazovania zvolený súdom prvého stupňa zabezpečil účastníkom konania možnosť vyjadriť sa k dôkazom a nedošlo pri ňom k odňatiu možnosti konať pred súdom. Oboznámenie účastníka so zámerom vykonať dokazovanie konkrétnym listinným dôkazom a ku konkrétnej skutočnosti, za súčasného zaslania listinného dôkazu účastníkovi a poskytnutia primeranej lehoty na vyjadrenie, je ústavne konformný spôsob dokazovania aj bez nariadenia pojednávania, tak ako to konštatuje Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze, sp. zn. II. ÚS 499/2012 zo dňa 10.07.2013.

Popri procesných aspektoch konania je druhý zásadný odvolací dôvod založený na povahe uplatneného nároku ako nároku zo zmenky, teda špecifického nároku vyžadujúceho na jeho preukázanie v zásade len listinu zmenky. Tu navrhovateľ tvrdí, že svoj nárok dostatočne preukazuje platnou zmenkou a opakovane poukazuje na nadobudnutie zmenky indosamentom a jeho účinky vylučujúce voči nemu obranu vychádzajúcu z kauzy zmenky. Dokazovanie ďalších skutočností súdom prvého stupňa považuje preto navrhovateľ za neprípustné.

Z hľadiska skutkového stavu sú pre posúdenie vecnej správnosti výroku napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa podstatné dve skutkové okolnosti. Danosť prevodu zmenky indosamentom a pôvod zmenky v spotrebiteľskom vzťahu. Indosament je tvrdý samotným navrhovateľom a je zrejмый aj zo zmenky. Čo sa týka pôvodu zmenky v spotrebiteľskom vzťahu, k prípustnosti dokazovania tejto skutočnosti sa odvolací súd vyjadril vyššie. Vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdom prvého stupňa, považuje odvolací súd pôvod zmenky v spotrebiteľskom vzťahu za preukázaný, keď postavenie spoločnosti O., s.r.o. ako dodávateľa, odporcu ako spotrebiteľa, ako aj vystavenie zmenky za účelom zabezpečenia poskytnutého úveru plne zodpovedá obsahu úverovej zmluvy. Medzi spoločnosťou O., s.r.o. a odporcom teda došlo k dohode o vystavení zmenky, ktorá dala vzniknúť zmenke (zmenková zmluva) a z povahy účastníkov ako dodávateľa a spotrebiteľa je aj táto zmenková zmluva zmluvou spotrebiteľskou (§ 52 Občianskeho zákonníka). Na jej posúdenie je preto nevyhnutné aplikovať ustanovenia § 52 ods. 2 a § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom ku dňu vystavenia zmenky.

Podľa § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení ku dňu vystavenia zmenky (13.3.2009), ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení ku dňu vystavenia zmenky (13.3.2009), spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“).

Východiská právneho postavenia spotrebiteľa principiálne zakotvené v citovaných ustanoveniach vylučujú, aby bolo právne postavenie spotrebiteľa oslabované. K oslabovaniu práv spotrebiteľa nesmie dôjsť nepoužitím právneho predpisu, ktorý je spotrebiteľovi na prospech (§ 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka), ale ani zmluvným vytvorením nerovnováhy v neprospech spotrebiteľa (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Zákonné i zmluvné inštitúty, ktoré v iných právnych vzťahoch majú za následok dovolené oslabenie právneho postavenia jednej zmluvnej strany, sú tak v spotrebiteľskej zmluve neprípustné, pokiaľ sú na ťarchu spotrebiteľa. Niet pochyb, že indosament zmenky je práve takým inštitútom, ktorý má účinky významného oslabenia jednej strany zmenkovej zmluvy - pri vlastnej zmenke v zásade oslabenie postavenia zmenkového dlžníka (§ 17 ZZŠ). Na tejto okolnosti napokon podstatnou mierou stavia svoje stanovisko navrhovateľ, keď tvrdí, že práve indosament, na základe ktorého zmenku nadobudol, nedovoľuje, aby boli zohľadnené okolnosti vzniku zmenky. Tento názor je však principiálne nesprávny.

Podľa čl. I § 11 ods. 1 ZZŠ, každú zmenku, i keď nebola vystavená na rad, možno previesť indosamentom (rubopisom).

Podľa čl. I § 11 ods. 2 ZZŠ, ak pojal vystaviteľ do zmenky slová „nie na rad“ alebo inú doložku rovnakého významu, možno previesť zmenku len vo forme a s účinkami obyčajného postúpenia (cesie).

Podľa čl. I § 17 ZZŠ, kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka.

Z citovaných ustanovení čl. I § 11 ZZŠ vyplýva, že zo zákona je každá zmenka prevoditeľná indosamentom, pokiaľ v nej výslovne nie je uvedený text „nie na rad“. Aj keď teda účastníci pri uzatváraní dohody o použití zmenky - zmenkovej zmluvy, prevoditeľnosť zmenky indosamentom nedohodnú, nastáva zo zákona. V zmysle citovaných ustanovení čl. I § 17 ZZŠ má potom indosament zmenky tie účinky, že žalovaný zo zmenky, v tomto prípade spotrebiteľ, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Indosamentom zmenky sa tak spotrebiteľ ako zmenkový dlžník dostáva do situácie, že sa nemôže dovoliavať zákonnej ochrane svojich práv ako slabšej zmluvnej strany v spotrebiteľskom vzťahu (napríklad poukazom na neprijateľné zmluvné podmienky v spotrebiteľskej zmluve, ktoré sa mohli premietnuť do zmenkovej sumy a podobne), ibaže by preukázal, že majiteľ zmenky pri jej nadobúdaní konal vedome na jeho škodu, čo môže byť veľmi ťažké, prakticky nemožné.

Zákon však súčasne umožňuje, aby účastníci v zmenkovej zmluve, prevoditeľnosť zmenky indosamentom vylúčili (§ 11 ods. 2 ZZŠ), čo by malo za následok, že spotrebiteľ ako zmenkový dlžník bude mať v prípade prevodu zmenky zachované námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom zmenky. Ustanovenie § 11 ods. 2 ZZŠ umožňujúce vylúčiť prevoditeľnosť indosamentom tak predstavuje práve také ustanovenie, ktoré je na prospech spotrebiteľa a v zmysle § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa preto v prípade zmenky vychádzajúcej zo spotrebiteľského vzťahu a vystavenej spotrebiteľom musí ako spotrebiteľovi prospešnejšie použiť vždy. Porušenie tohto zákonného príkazu zakladá rozpor zmenkovej zmluvy so zákonom, a tým jej neplatnosť podľa § 39 Občianskeho zákonníka.

Nevylúčenie prevoditeľnosti zmenky, ktorá sa týka spotrebiteľského vzťahu, a z ktorej je zmenkovým dlžníkom spotrebiteľ, indosamentom podľa § 11 ods. 2 ZZŠ je porušením povinnosti použiť v spotrebiteľskom vzťahu vždy takú právnu úpravu, ktorá je na prospech spotrebiteľa (§ 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka), čo zakladá neplatnosť zmenkovej zmluvy (kauzy zmenky) podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre rozpor so zákonom.

Principiálne rovnaký právny záver vyplýva aj z rozsudku Vrchního soudu v Prahe, sp. zn. 9 Cmo 122/2013 zo dňa 29.04.2013 (Právní rozhledy 13-14/2013, str. 508, tiež www.beck-online.cz), na závery ktorého odkazuje aj Ústavný súd Českej republiky vo svojom náleze, sp. zn. IV. 457/2010 zo dňa 18.07.2013 (www.nalus.usoud.cz), v ktorom sa zaoberal problematikou indosovaných zmienek v spotrebiteľských vzťahoch.

Pre zamietavé rozhodnutie o uplatnenom nároku navrhovateľa tak nebolo potrebné zaoberať sa otázkami parametrov úveru, ktorý predložená zmenka zabezpečovala, ani povahou dohody o vyplňovacom práve ako neprijateľnej zmluvnej podmienky, či otázkou súladu sumy uplatnenej zo zmenky s limitmi podľa zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Uplatnený nárok nemožno priznať už preto, že vychádza zo zmenky vystavenej spotrebiteľom bez toho, aby bola pri dohode o použití zmenky, teda pri uzatváraní zmenkovej zmluvy vylúčená prevoditeľnosť tejto zmenky indosamentom. Rozhodne sa nejedná o vylúčenie použitia zmenky v spotrebiteľskom vzťahu, ako na to poukazuje navrhovateľ argumentujúc výslovnou úpravou jej použitia v zákone o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z. z. Tu prijaté závery iba zohľadňujú, že na špecifické postavenie spotrebiteľa je potrebné prihliadať v akomkoľvek právnom vzťahu, čo navrhovateľom citované rozhodnutia Krajských súdov Banská Bystrica a Prešov, ktoré boli o obdobnom nároku navrhovateľa vydané v jeho prospech opomínajú a zmenkové právo používajú izolovane bez zohľadnenia špecifického postavenia účastníkov zmenkového vzťahu.

Na základe týchto záverov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v zostávajúcej zamietajúcej časti potvrdil ako vecne správny.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 142 ods. 1 a § 146 ods. 2 veta prvá v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. Nakoľko odporca náhradu trov konania neuplatnil spôsobom podľa § 151 ods. 1 O.s.p., odvolací súd mu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Rozhodnutie bolo senátom prijaté jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.